

پیش‌بینی رئیس اسبق بانک مرکزی درباره بازار ارز

رئیس اسبق بانک مرکزی اظهار داشت: بخشی از تغییراتی که در قیمت ارز به وجود می‌آید نشأت گرفته از عوامل و متغیرهای اصلی اقتصاد از جمله تورم است. اساساً نمی‌توان قیمت ارز را از روند عمومی تورم که بر قیمت همه کالاها و خدمات تأثیر دارد مستثنی کرد و در حالی که با تورم ۴۰ درصدی مواجه هستیم، قیمت دلار ثابت بماند. این منطقی و قابل قبول نیست.

به گزارش سایت خبری پرسون، ولی‌الله سیف درباره اظهارات اخیر مسئولان مبنی بر عدم رسمیت داشتن بازار آزاد ارز گفت: اصولاً نرخ ارز در بازار تحت تأثیر دو گروه از عوامل تعیین می‌شود، یک گروه عوامل بنیادین اقتصادی هستند و گروه دیگر عوامل غیر اقتصادی و هیجانی که نشأت گرفته از اخبار و اتفاقاتی است که می‌تواند انتظارات را تحت تأثیر قرار دهد. وظیفه بانک مرکزی در مدیریت بازار ارز قاعداً باید خنثی سازی نوسانات ناشی از عوامل غیر اقتصادی باشد که در کوتاه مدت بازار و محیط اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

رئیس اسبق بانک مرکزی بخشی از تغییراتی که در قیمت ارز به وجود می‌آید نشأت گرفته از عوامل و متغیرهای اصلی اقتصاد از جمله تورم است. اساساً نمی‌توان قیمت ارز را از روند عمومی تورم که بر قیمت همه کالاها و خدمات تأثیر دارد مستثنی کرد و در حالی که با تورم ۴۰ درصدی مواجه هستیم، قیمت دلار ثابت بماند. این منطقی و قابل قبول نیست.

سیف ادامه داد: بانک مرکزی مسئول مدیریت بازار ارز بر مبنای نظام شناور مدیریت شده، است به این معنا که قیمت ارز شناور است و متناسب با شرایط و متغیرهای اصلی اقتصاد تغییر می‌کند. به منظور مدیریت بازار معمولاً بانک مرکزی متناسب با متغیرها و شرایط اقتصادی دامنه مجازی را برای نوسان نرخ ارز در بازار تعیین می‌کند. تا زمانی که قیمت در دامنه مجاز قرار دارد نیازی به مداخله فیزیکی بانک مرکزی نیست. تنها در شرایطی که نرخ بازار از دامنه مذکور خارج شود (بیشتر یا کمتر از حد مجاز) در آن صورت بانک مرکزی با مداخله فیزیکی قیمت را مجدداً به داخل کانال مورد نظر هدایت می‌کند.

وی تأکید کرد: در شرایط طبیعی به منظور استمرار آرامش و ثبات در بازار ارز که پیش نیاز ثبات و آرامش اقتصادی خواهد بود، باید بانک مرکزی اختیار داشته باشد دامنه مجاز نوسانات و روند نرخ ارز را متناسب با تحولات و متغیرهای اقتصادی، حول نرخ تعادلی تعیین کند. در صورت سلب این اختیار یا دخالت سایر مراجع که باعث شود بانک مرکزی نتواند بر مبنای تشخیص‌های کارشناسی دامنه مذکور را تعیین کند یا موظف به اجرای دستورات مقامات مافوق باشد در آن صورت بازار ارز در معرض نوسانات پی در پی قرار گرفته و به صورت دوره ای اقتصاد را با تنش و شوک مواجه می‌کند.

سیف ادامه داد: عموماً مقامات سیاسی با حساسیت‌های ویژه‌ای که نسبت به قیمت ارز دارند بانک مرکزی را موظف به جلوگیری از هرگونه افزایش نرخ ارز می‌کنند. با این اقدام در کوتاه مدت نرخ بازار از نرخ واقعی فاصله می‌گیرد و این امر منجر به افزایش تقاضا برای ارز می‌شود. از آن جا که منابع ارزی بانک مرکزی محدودیت دارد زمانی فرا می‌رسد که تامین تقاضای بازار برای بانک مرکزی مقدور نیست. در نتیجه، قطع مداخله بانک مرکزی منجر به جهش قیمت در بازار و شوک جدیدی در محیط اقتصادی می‌شود.

وی در پاسخ به این سوال که به همین علت نرخ دلار دوباره از نرخ ۵۵ هزار تومان به ۵۷ هزار تومان در حال حرکت است، گفت: معتقدم که عملکرد و ارزیابی بانک مرکزی نباید بر مبنای پایین نگهداشتن نرخ ارز باشد بلکه عملکرد بانک مرکزی را باید در کاهش نوسانات جستجو کرد. باید دید که در سال جاری با توجه به شرایط، نوسانات نرخ ارز در بازار نسبت به سال گذشته کاهش داشته یا افزایش پیدا کرده است.

وی افزود: اگر نوسانات کنترل شده باشد به این معنی است که بانک مرکزی در مدیریت بازار ارز موفق بوده است ولی در عین حال می‌تواند به دلیل عوامل و متغیرهای اقتصادی قیمت روند افزایشی داشته باشد. این به عملکرد کل اقتصاد مربوط می‌شود و تمام مسئولیت آن بر عهده بانک مرکزی نیست. وقتی بودجه ناتراز است و رشد نقدینگی را به دلیل سرزیر کردن کسری بودجه به نظام بانکی و بانک مرکزی نمی‌توان کنترل کرد طبیعتاً بانک مرکزی هم نمی‌تواند کاری انجام دهد.

رئیس اسبق بانک مرکزی همچنین درباره فاصله ارزهای ترجیحی به ویژه نرخ مرکز مبادله با بازار آزاد اظهار داشت: اصولاً نرخ‌های دستوری زمینه‌های فساد و رانت را به سمت گروه‌های خاص ایجاد می‌کند و یکی از روش‌های درست این است که برنامه‌ریزی دقیقی داشته باشیم تا براساس آن نرخ‌های دستوری از اقتصاد زوده شوند و اقتصاد بتواند بر مبنای واقعیت‌ها و منطق بازار حرکت کند چراکه نرخ‌های دستوری در هر زمینه‌ای ایجاد شود در همان زمینه بستر فساد هم مهیا می‌کند.

وی افزود: تجربه نشان داده است که تقویت و سخت‌گیری‌های کنترلی، نظارتی و امنیتی امکان جلوگیری از فسادها و جریانات سوئی که برای استفاده از نرخ‌های ترجیحی و دستوری شکل می‌گیرد را به صورت کامل از بین نمی‌برد و لذا همواره باید شاهد جریان فاسدی باشیم که در این بستر ایجاد می‌شوند.

سیف با بیان اینکه وقتی ارز با نرخ ترجیحی برای واردات کالایی تخصیص داده می‌شود طبیعتاً این انگیزه را ایجاد می‌کند که عده‌ای سود جو از این

رانت استفاده کنند، گفت: در هیچ دوره‌ای بانک مرکزی نمی‌تواند صد درصد بر مبنای نظرات کارشناسی و تحلیل‌های دقیق اقتصادی عمل کند چراکه بانک مرکزی یک سازمان مستقل که آزادی عمل داشته باشد نیست. هر چند بحث استقلال بانک مرکزی مطرح شده و هدف این بود که قانون جدید منجر به استقلال اجرایی بانک مرکزی شود اما قانون جدید چنین استقلالی را تامین نمی‌کند.

وی ادامه داد: در دنیا کشورهایی که قوانین مربوط به بانک مرکزی را مورد اصلاح قرار داده و استقلال مناسبی را برای بانک مرکزی در نظر گرفته اند، عموماً در کنترل تورم موفق بوده اند. تورم در این کشورها عموماً کمتر از ۵ درصد است و انگشت شمار مواردی هستند که تورم بالای ۵ درصد دارند. اما در ایران به دلیل عدم استقلال بانک مرکزی و اینکه بانک مرکزی تحت تاثیر دستورات دولت و مقامات مافوق مجبور به انجام اقداماتی است که در بلندمدت منجر به تورم و رشد نقدینگی می‌شوند، شاهد این شرایط هستیم. ما باید از تجربیات سایر کشورها استفاده کنیم.

رئیس اسبق بانک مرکزی همچنین درباره فاصله نرخ دلار ترجیحی و بازار آزاد در دوره مدیریت خود در بانک مرکزی گفت: در اواخر سال ۹۶، نرخ دلار در بازار آزاد ۴ هزار و ۷۰۰ تومان و نرخ دلار بانک مرکزی ۴ هزار ۳۰۰ تومان بود و تا زمان مصوبه دولت در مورد دلار ۴۲۰۰ تومان فاصله در همین حدود بود.